

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Sekretarz Stanu

Warszawa, 30.05.2016r.

RPW/32993/2016 P
Data:2016-06-02

DWOiP-V-072-2/16

IX.517.1048.2016.PM/ED

ZSS.422.20.2016.KT

VNP 1605/12-01497

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL	2016 -06- 0 2
ZAL	NR

Panowie

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

W odpowiedzi na pismo z dnia 7 kwietnia 2016 r., zawierające prośbę o ustosunkowanie się do przedstawionej w nim propozycji mającej na celu poprawę sytuacji osób uprawnionych do otrzymywania alimentów poprzez szersze wykorzystanie Sytemu Dozoru Elektronicznego wobec skazanych z art. 209 k.k., nadesłanie informacji odnośnie stanu prac zespołu roboczego w Ministerstwie Sprawiedliwości zajmującego się problematyką zatrudniania osób pozbawionych wolności, w szczególności w kontekście możliwości podjęcia działań celem zwiększenia odpłatnego zatrudniania skazanych z art. 209 k.k. oraz poinformowanie czy został powołany przez Prezesa Rady Ministrów zespół międzyresortowy, którego zadaniem ma być wypracowanie kompleksowych rozwiązań przeciwdziałających zjawisku nie-alimentacji, uprzejmie informuję, co następuje.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do regulacji prawnych dotyczących Systemu Dozoru Elektronicznego należy wskazać, iż zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 1997 r., Nr 90, poz. 557 ze zm.), dalej zwaną k.k.w., dokonaną ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny

wykonawczy (Dz.U. z 2016 r., poz. 428) wprowadzono możliwość odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach tego systemu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, na podstawie art. 43la § 1 pkt 1-5 k.k.w., sąd penitencjarny może udzielić skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego jeżeli zostały spełnione łącznie następujące warunki:

- 1/ wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku, a nie zachodzą warunki w art. 64 § 2 k.k. (recydywa wielokrotna),
- 2/ jest to wystarczające do osiągnięcia celów kary,
- 3/ skazany posiada określone miejsce stałego pobytu,
- 4/ osoby pełnoletnie zamieszkujące wspólnie ze skazanym wyraziły zgodę, o której mowa w art. 43h § 3 k.k.w. (dotyczy złożenia pisemnie do sądu zgody osób pełnoletnich wspólnie zamieszkujących ze skazanym, obejmującej także umożliwienie podmiotowi dozoru elektronicznego przeprowadzanie czynności kontrolnych),
- 5/ odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie stoją na przeszkodzie warunki techniczne, o których mowa w art. 43h § 1 k.k.w. (tj. liczba i zasięg dostępnych nadajników i rejestratorów oraz możliwości organizacyjne obsługi).

Skazanemu można udzielić zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w tym systemie zarówno po, jak i przed rozpoczęciem odbywania przez niego kary (art. 43la § 2 i 3 k.k.w.). Zgodnie z art. 43la § 4 k.k.w. sąd może udzielić zezwolenia na odbycie kary w tym systemie, pomimo braku zgody o której mowa w art. 43h § 3 k.k.w., jeżeli wykonanie kary w Systemie Dozoru Elektronicznego nie wiąże się nadmiernymi trudnościami dla osoby, która tej zgody nie wyraziła.

Ponadto, na podstawie art. 43lb k.k.w. przepisy o Systemie Dozoru Elektronicznego stosuje się także do skazanego wobec którego orzeczono zastępczą karę pozbawienia wolności za przestępstwo lub karę pozbawienia wolności orzeczoną w warunkach, o których mowa. 37b lub art. 87 § 2 k.k. Wykonywanie kary pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego następuje jako dozór stacjonarny (art. 43c § 1 k.k.w.). Istnieje także możliwość odbywania kary łącznej pozbawienia wolności, jeżeli zachodzą warunki określone w art. 43la § 1 k.k.w. (art. 43li k.k.w.). Sąd penitencjarny, zgodnie z art. 43nb § 1 k.k.w., może nałożyć na skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego obowiązki określone w art. 72 k.k., np. wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie innej osoby (art. 72 § 1 pkt 3 k.k.) lub naprawienia szkody (art. 72 § 2 k.k.). Sąd penitencjarny może także w czasie odbywania kary w tym systemie

ustanawiać, zmieniać lub rozszerzać obowiązki określone w art. 72 § 1 pkt 3-8 k.k., tj. także ten obowiązek dotyczący łożenia na utrzymanie innej osoby (art. 43nb § 2 k.k.w.).

W ramach odbywania kary w tym systemie skazanemu umożliwia się również świadczenie pracy (art. 43na pkt 1 k.k.w.), dając mu prawo oddalania się w ciągu doby na czas do 12 godzin z miejsca stałego pobytu. Przesłanki uchylenia przez sąd penitencjarny odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego, m.in. z uwagi na uchylanie się od wykonywania nałożonych obowiązków, przewiduje art. 43zaa k.k.w.

W świetle powyższych rozważań, odnosząc się do propozycji szerszego wykorzystania Systemu Dozoru Elektronicznego do skazanych z art. 209 k.k. należy wskazać, iż ewentualna zmiana wydaje się niezasadna z punktu widzenia spójności systemu prawa karnego materialnego. Przede wszystkim brak jest uzasadnionych przesłanek do umożliwienia jednej grupie skazanych, tj. skazanym z art. 209 k.k., skorzystania z możliwości odbywania kary w Systemie Dozoru Elektronicznego niezależnie od przyjętej granicy wymiaru kary do 1 roku. Wątpliwe wydaje się bowiem, by odbywanie kary w tym systemie zagwarantowało automatycznie poprawę skuteczności w realizowaniu przez skazanych obowiązku łożenia na utrzymanie innych osób. Nieuzasadniona jest również nowelizacja art. 209 k.k. w kierunku obniżenia zagrożenia wymiaru kary pozbawienia wolności do 1 roku, aby umożliwić teoretycznie wszystkim skazanym z tego przepisu odbywanie kary pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego.

Należy również zasygnalizować, że podnoszony w piśmie Panów Rzeczników problem jest praktycznie marginalny. Na podstawie zgromadzonych w Ministerstwie Sprawiedliwości danych statystycznych MS-S6 za 2015 r. (Sądy Rejonowe - Polska) na 11 602 skazanych z art. 209 k.k. w całym kraju, w 3 408 wypadkach skazano na kary (środki) inne niż kara pozbawienia wolności. Natomiast na około 8 200 skazanych na karę pozbawienia wolności, karę powyżej 1 roku orzeczono jedynie w około 650 przypadkach, w tym tylko wobec około 50 skazanych była to kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Z tych względów wydaje się, iż ewentualne umożliwienie objęcia Systemem Dozoru Elektronicznego skazanych z art. 209 k.k. na kary ponad 1 roku pozbawienia wolności w istocie nie przyniesie oczekiwanych efektów. Tym bardziej, iż kary w takim wymiarze są orzekane wobec osób popełniających najpoważniejsze przestępstwa ścigane na podstawie art. 209 k.k., co poddaje w wątpliwość osiągnięcie zamierzonego celu jakim jest realizacja przez skazanych obowiązku alimentacyjnego.

W tym stanie rzeczy, podjęcie proponowanej inicjatywy legislacyjnej nie jest obecnie wskazane, choć nie można wykluczyć zainicjowania takich prac w przyszłości.

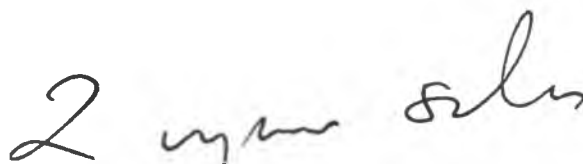
Odnosząc się do pytań stawianych w piśmie Panów Rzeczników, w pierwszej kolejności uprzejmie informuję, iż zespół roboczy, który zajmował się problematyką zatrudniania osób pozbawionych wolności, w szczególności w kontekście możliwości podjęcia działań celem zwiększenia poziomu odpłatnego zatrudnienia osób skazanych, wypracował już wstępne rozwiązania, na których obecnie oparte są prace legislacyjne nad dwoma projektami ustaw, tj. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz o zmianie ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności. Projekty te znajdują się obecnie przed konsultacjami wewnętrznymi. Test projektu jest dopracowywany i oczekuje na zgodę kierownictwa resortu na wpis do wykazu prac legislacyjnych.

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż Minister Sprawiedliwości do chwili obecnej nie uzyskał informacji o powołaniu przez Prezesa Rady Ministrów Zespołu międzyresortowego do wypracowania kompleksowych rozwiązań przeciwdziałających zjawisku niealimentacji w Polsce.

W oczekiwaniu na jego powołanie, w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają zaawansowane prace Zespołu do opracowania projektu ustawy o komornikach sądowych oraz projektu ustawy o kosztach egzekucyjnych, powołanego Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2016 r. (Dz. Urzęd. MS, poz. 2). Celem Zespołu jest wypracowanie rozwiązań o charakterze ustrojowym i proceduralnym ukierunkowanych na poprawę sprawności i skuteczności egzekucji, a więc także egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Spośród kilkudziesięciu propozycji zmian, które są dyskutowane przez wyżej wymieniony Zespół, z punktu widzenia oczekiwań na poprawę stanu egzekucji alimentów, szczególne znaczenie mają propozycje, dotyczące poprawy efektywności nadzoru nad działalnością komorników sądowych poprzez zwiększenie stopnia specjalizacji sędziów w ramach sprawowanego przez sądy rejonowe nadzoru judykacyjnego nad działalnością komorników (tworzenie w sądach specjalistycznych komórek - wydziałów egzekucyjnych), poprawę efektywności nadzoru administracyjnego nad działalnością komorników sądowych w szczególności nadzoru prezesa sądu rejonowego. Rozważana jest także dalsza elektronizacja postępowania egzekucyjnego, digitalizacja akt spraw komorniczych oraz zapewnienie organom nadzoru na działalnością komorników sądowych (sądom, prezesom sądów, Ministrowi Sprawiedliwości) oraz stronom dostępu do akt za pośrednictwem systemu

teleinformatycznego. Potrzebne są również rozwiązania zwiększające inicjatywę sądu w zakresie podejmowania czynności nadzorczych z urzędu w trybie art. 759 § 2 k.p.c.

Informuję również, iż w trosce o los polskich rodzin w Ministerstwie Sprawiedliwości projektowane jest utworzenie nowej komórki organizacyjnej - Departamentu Spraw Rodziny i Nieletnich, skupiającej i realizującej zadania związane z uprawnieniami Ministra Sprawiedliwości w sprawach dotyczących rodziny i nieletnich.

SEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Piotr Jaki